

Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı kanunun 6 ncı maddesinin (A) fıkrasının yorumlanması na dair önergesi ve Bütçe Komisyonu raporu (4/21)

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tefsiri icabettiren gerekçe :

Zaman, zaman yurdumuzun muhtelif bölgelerinde vukua gelen deprem, seylap, yangın, deniz ve hava kazaları gibi kaçınılmaz felâketler yüzünden birçok ailelerin mâruz kaldığı facialar karşısında kalbi şefkat dolu Türk Milleti her türlü yardımları yapmakta ve acıları paylaşmaktadır, bu gibi facialar ortasında kimsesiz veya bakımsız kalan vatan yavrularından çocuktan mahrum vatandaşların Türk Medeni Kanununun 253 ve mütaakıp maddeleri hükümlerine göre kendi namlarına hükmen tescillerini yaptırarak bu yavruları kendi talihlerine bahlamak suretiyle bir külfet ve masraf kabul eden vatandaşlar arasında birçok memur vatandaşların da mevcut olduğu tesbit olunmuştur.

Ancak Devlet memurlarının çocuk yüzünden müşkilâta düşmemesi için kabul edilen 4598 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin A işaretli fıkrasında maaşlı ve ücretli memurlara her çocuk için beş lira çocuk zammı verileceği ve bunu takibeden fıkrasında da memurun infak etmekte olduğu üvey çocuklarda öz çocuk addedilir denilmektedir.

Filhakika memura hukuki mânada ilgi ve münasebeti bulunmayan üvey çocukları da şümul dairesine almak suretiyle memura geniş mânada yardım sağlayan bu kanunun mevcudiyetine rağmen Türk Kanunu Medenisi hükümlerine göre memur namına hükmen tescilleri yapılarak hukuki mânada öz evlâttan farkı olmayan evlâtlar için çocuk zammı verilmediği yapılan dilek ve şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Bu husustaki müracaatlara Yüksek Danıştay memur lehinde kararlar vermekte olup bunlardan bu suret bağı olarak sunulmuştur.

Bu mevzula ilgili vatandaşları ayrı ayrı Danıştaya müracaat külfet ve masraftan korumak için 4598 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin A işaretli fıkranın son cümlesinde memurun sadece infak etmekte olduğu üvey evlâtlara dahi vermeyi uygun bulduğu çocuk zammının Medeni Kanun hükümlerine göre tescil ve hukuki mânada öz evlâttan farkı olmayan evlâtlara da verilmesi tabii ise de malî müesseselerin talebettikleri müeyyide hükmünün temini için tefsir yoluyla bir karar verilmesi gerekmektedir.

Gereği komisyonlara havale buyurulmasını derin saygılarımla dilerim.

3. II . 1947

Bolu Milletvekili
Lûtfi Gören

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 4/21

Kurur No. 73

13. V. 1947

Yüksek Başkanlığa

4598 sayılı Kanununun 6 nci maddesinin yorumlanması hakkında Bolu Milletvekili Lâtîfi Gören tarafından verilen önerge, önerge sahibi ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü Hadi Hüsman bulunduğu halde Komisyonumuzca incelendi.

Teklif konusu olan madde açık aylığı alanlar da dâhil olmak üzere aylıklı ve ücretli memurlara her çocuk için on lira çocuk zammı verileceği ve bundan üveyi çocukların da faydalanacakları hükmünü taşımaktadır.

Medenî Kanun hükümlerine göre evlât edinme hakkı enaz kırk yaşında olup nesebi sahih furuu bulunmayanlara munhasırdır. Evlât edinme evlât edinen kimsenin ikametgâhı yargicinin müsaadesi üzerine yapılacak resmî bir senet ile olur ve bu hal doğum kütüğüne yazılır. Evlâtlık, kendisini evlâtlığa alanın soyadını taşır ve onun mirasçısı olur. Görülüyor ki, evlât edinilen kimse öz evlâdın tâbi olduğu tescil işlemi kadar kıymet ve vusuk ifade eden bir tescil sistemine bağlıdır. İnfak ve iâşe edilmekte, mirasa nail olmakta ve soyadını taşımakta öz evlâttan farklı değildir. Bu sebeple Komisyonumuz Kanunun üvey çocuklara bile tanıdığı bir hakkı evlât edinilmiş çocuklara tanımamağı doğru bulmamış ve bunlar için de çocuk zammı verilmesini oy birliği ile kabul etmiştir. Ancak Komisyonumuz bunun tefsir yoluyla değil kanuna bu hususta yeni bir hüküm konmak suretiyle sağlanabileceği neticesine varmıştır. Çünkü Medenî Kanunumuz hükümlerine göre evlât edinme ayrı bir müessese olup ayrıca ifade ve tasrih edilmedikçe evlât edinilen çocukların öz çocuk anlamına girmesine imkân yoktur. Diğer taraftan evlât edinilen çocukların tefsir yoluyla öz çocuk sayılması halinde bunun yolluk ödenekleriyle yetim aylıklarına da tesir etmesi neticesi ortaya çıkar. Halbuki Yüksek Meclis Sayıştayın üç aylık raporları münasebetiyle verdiği 11. VI. 1934 tarihli ve

818 sayılı kararın 4 nci bendiyle Hareirah Kararnamesinde hareiraha müstehak aile efradı arasında evlâtlık zikredilmemiş olmasından dolayı kıyas yoluyla bir hak verilmesi mümkün olmayacağını kabul etmiştir. Çocuk tâbirinin bir kanunda daha geniş diğerlerinde ise daha dar anlamda kabul edilmesi de caiz olamaz.

Medenî Kanunumuzun 255 nci maddesi gereğince bir kimsenin iki kişi tarafından beraberce evlâtlığa alınabilmesi ancak karı koca için mümkün olmasına ve karı kocadan yalnız birine çocuk zammı verilebileceğine göre bu yüzden mükerrer çocuk zammı verilmesi durumu ortaya çıkmıyacaktır.

Ancak evlât edinilmede ana ve babaya ait hak ve vazifeler Medenî Kanun gereğince evlât edinen kimseye geçmekte olduğu cihetle bu gibi çocuklar için öz baba ve analarına çocuk zammı verilmemesi lâzımgelir. Birinci madde buna göre hazırlanmıştır.

Medenî Kanun hükümlerine göre evlât edinilmiş çocuklar için bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Danıştaydan alınmış kazai kararlara dayanılarak bazı memurlara çocuk zammı ödenilmiş olduğu anlaşıldığından bunların geri alınması muvafık görülmiyerek bu maksatla geçici bir madde kabul edilmiştir.

4988 sayılı Kanunun çocuk zammının 10 liraya çıkarılması hakkındaki 5 nci maddesi hükmü bu kanunun birinci maddesine alınmış olduğu cihetle artık lüzumsuz kaldığından bunun kaldırılması için ikinci madde konmuştur.

Kamutaya arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Bu rapor	Sözcüsü
Edirne	Diyarbakır		Kastamontu
			M. Akalın
Kâtip			
Ankara	Ankara		Aydın
	C. Gölet		R. Alpmann

Balıkesir
E. Altan
İzmir
M. Birsal

Bursa
F. Bük
İzmir
E. Dikmen

Diyarbakır
İ. H. Tiğrel
Mardin
R. Erten

Niğde
R. Gürsoy

Samsun
M. A. Yörüker
Yozgad
A. Sungur

Yozgad
S. İçöz

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve taadülüne dair kanunda değişiklik yapan 4598 ve 4988 sayılı Kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 21 . VI . 1944 tarihli ve 4598 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

A) Aylıklı ve ücretli memurlara (Açık aylığı alanlar dâhil) her çocuk için 10 lira aylık çocuk zammı verilir.

Medeni kanun hükümlerine göre memur tarafından evlât edinilmiş çocuklar ile memurun infak etmekte olduğu üvey çocuklara da çocuk zammı verilir. Ana ve babanın her ikisi de memur ise çocuk zammı babasına verilir.

Evlât edinilen çocukların öz baba ve analarına bu zam verilmez.

B) Aşağıdaki çocuklar için zam verilmez.

1. Evlenen erkek ve kız çocuklar,

2. On dokuz yaşını dolduran erkek, yirmi beş yaşını dolduran kız çocuklar (19 yaşını bitirdiği halde yüksek tahsile devam etmekte bulu-

nan erkek çocuklar için 25 yaşını geçmemek üzere tahsillerini tamamlayıncaya kadar bu zammın verilmesine devam olunur).

3. Özel veya Tüzel kişilerden aylık veya gündelik alan çocuklar.

GEÇİCİ MADDE — Medeni kanun hükümlerine göre evlât edinilmiş çocuklar için bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce ödenen çocuk zamları geri alınmaz.

MADDE 2. — 28 . XII . 1946 tarihli ve 4988 sayılı Kanunun 5 ncı maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanları Kurulu yürütür.